

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 466/2020-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 15 D 714/2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 15 D 714/2015 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 D 714/2015 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. ■■■■■ priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je povinný nahradiť ■■■■■■ trovy konania v sume 562,86 € (slovom päťstošesťdesiatdva eur a osemdesiatšesť centov) na účet jej právnej zástupkyne advokátky ■■■■■■, ■■■■■■, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti ■■■■■■ nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a s'ťažostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 466/2020-14 z 13. októbra 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľky ■■■■■■, ■■■■■■, ■■■■■■ ■■■■■ (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 15 D 714/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľka je účastníčkou dedičského konania po poručiťel'ke (matke s'ťažovateľky), ktoré sa začalo na okresnom súde 25. septembra 2015 a dosiaľ nie je právoplatne skončené.

2.1 S'ťažovateľka vo svojej ústavnej s'ťažnosti stručne opísala priebeh napadnutého konania, v ktorom vo veci poverená notárka ■■■■■■ (ďalej aj „notárka“ alebo „súdny komisár“) spočiatku postupovala plynule a vykonávala úkony smerujúce

k zisteniu majetku poručiťky, resp. jej dlhov. Prvé pojednávanie vo veci prejednaní dedičstva uskutočnila notárka 8. marca 2016, ktoré bolo následne odročené na neurčito. Ďalší termín pojednávania bol určený notárkou na 11. apríl 2017, ktorý bol zrušený z dôvodu jej neprítomnosti. Na pojednávaní 18. mája 2017 rozhodla notárka o nariadení znaleckého dokazovania a preverovania bankových účtov z dôvodu zistenia peňažných prostriedkov patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), poručiťky a jej manžela. Následne notárka 9. augusta 2017 uznesením č. k. 15 D 714/2015-137, Dnot 272/2015 z 9. augusta 2017 nariadila znalecké dokazovanie na určenie hodnoty nehnuteľností. Znalkyni bola uložená povinnosť, aby v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia doručila do kancelárie notára jedno vyhotovenie znaleckého posudku.

2.2 V napadnutom konaní následne došlo k zmene notárky poverenej prejednaním dedičstva. Nová poverená notárka 1. marca 2018 uskutočnila ďalšie pojednávanie, na ktorom prítomní zobrali na vedomie, že listiny predkladané na pojednávaní budú na základe uznesenia zaslané ustanovenému znalcovi. Znalkyňa uskutočnila obhliadku nehnuteľností 12. apríla 2018, avšak nevypracovala znalecký posudok ani po dvoch mesiacoch od jej vykonaní.

2.3 Sťažovateľka zaslala 4. októbra 2018 na [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] sťažnosť na prieťahy v konaní a požiadala o vykonanie nevyhnutných úkonov na odstránenie prieťahov v konaní. Ďalšie pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 17. decembra 2018, notárka dedičom odovzdala vypracovaný znalecký posudok č. 237/2018 a odročila pojednávanie na neurčito s tým, že prítomní dedičia žiadali nariadiť termín pojednávania ešte v kalendárnom roku 2018 na účel uzatvorenia dedičskej dohody.

3. Podľa tvrdenia sťažovateľky okresný súd vydal vo veci uznesenie č. k. 15 D 714/2015-201, Dnot 102/2018 zo 17. júna 2019. Hoci zo spisu je zrejmé, že sťažovateľka má v napadnutom konaní ustanoveného právneho zástupcu, okresný súd 5. augusta 2019 zaslal priamo sťažovateľke odvolanie manžela a syna poručiťky a doplnenie odvolania proti uzneseniu č. k. 15 D 714/2015-201, Dnot 102/2018 zo 17. júna 2019. K uvedenému odvolaniu sa sťažovateľka vyjadrila v lehote určenej okresným súdom písomným podaním z 3. septembra 2019. Okresný súd opakovane doručoval tie isté listiny právnej zástupkyňi sťažovateľky (16. decembra 2019) a opätovne vyzval sťažovateľku

na vyjadrenie sa k odvolaniu účastníkov v lehote 10 dní. Sťažovateľka teda znova zaslala okresnému súdu svoje vyjadrenie, v ktorom uviedla, že trvá na svojej právnej aj skutkovej argumentácii. Zároveň súdu oznámila, že manžel poručiťky (jeden z odvolateľov) 13. decembra 2019 zomrel.

3.1 Sťažovateľka 6. apríla 2020 zaslala okresnému súdu urgenciu a opätovne požiadala okresný súd, aby vo veci konal. Sťažovateľka 14. apríla 2020 zaslala okresnému súdu potvrdenie o okruhu dedičov po zomrelom manželovi poručiťky.

3.2 Podľa sťažovateľky postup okresného súdu a ním povereného notára ako súdneho komisára nemožno považovať za prejednanie veci bez zbytočných prietahov, keď vec nie je dosiaľ právoplatne skončená, a to ani po 5 rokoch od začatia napadnutého konania.

3.2 Sťažovateľka podala 8. júla 2020 sťažnosť predsedovi okresného súdu na prietahy v konaní, ktorá však nebola vyhodnotená ako dôvodná (odpoveď okresného súdu sp. zn. 1 SprS 301/2020 z 23. júla 2020, pozn.).

4. Na základe skutočností uvedených v ústavnej sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní na okresnom súde vedenom pod sp. zn. 15 D 714/2015 porušené bolo a prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov. Súčasne sa sťažovateľka domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 6 000 € a náhrady trov konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

II.1 Vyjadrenie okresného súdu k obsahu ústavnej sťažnosti

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. 1 SprS 405/2020 doručenom ústavnému súdu 29. októbra 2020 nespochybnil skutočnosť, že napadnuté konanie trvalo v období piatich rokov, avšak zároveň vyslovil názor, že ide o následok zložitosti veci. Okresný súd

v podstatnej časti svojho vyjadrenia popísal priebeh napadnutého konania formou chronologického prehľadu uskutočnených procesných úkonov.

5.1 Okresný súd ďalej uviedol, že mu je známa judikatúra ústavného súdu v súvislosti so zodpovednosťou súdu aj za konanie súdneho komisára, avšak možnosť ovplyvniť rýchlosť a plynulosť jeho konania je mizivá, keďže mimo odňatia veci okresný súd nemá iné prostriedky vplyvu. Podľa okresného súdu napadnuté konanie netrpelo neodôvodnenými obdobiami nečinnosti. Dôvodom celkovej doby konania bola nevyhnutnosť doplniť konanie o okruh dedičov po manželovi poručiťky, ktorý zomrel v priebehu odvolacieho konania, a s tým spojená aj nevyhnutnosť zopakovať niektoré úkony v napadnutom konaní.

5.2 Okresný súd vyslovil aj názor, že sťažovateľkou požadované finančné zadost'učinenie nezodpovedá celkovej dĺžke napadnutého konania, ako aj možným preťahom a ujme, ktorú by mohla sťažovateľka postupom okresného súdu utrpieť.

5.3 Zároveň okresný súd súhlasil s upustením od ústneho prejednávania ústavnej sťažnosti (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

II.2 Replika sťažovateľky

6. Sťažovateľka na výzvu ústavného súdu reagovala replikou z 3. novembra 2020, v ktorej uviedla, že podľa jej názoru okresný súd neposkytol žiadne presvedčivé argumenty, ktoré by dokázali spôsobilosť ústavnej sťažnosti sťažovateľky na jej odmietnutie.

6.1 Vyjadrenie okresného súdu sa podľa sťažovateľky obmedzilo na chronologické zhrnutie postupu súdu v napadnutom konaní, pričom okresný súd nedal žiadnym spôsobom odpoveď na nastolené tvrdenia sťažovateľky, čo sa týka nečinnosti a nehospodárnosti v postupe okresného súdu resp. súdneho komisára.

6.2 Okresný súd za dôvod dĺžky napadnutého konania považuje zložitost' veci (spočívajúcej najmä v nevyhnutnosti doplnenia okruhu dedičov), avšak sťažovateľka poukazuje na tú skutočnosť, že tento stav nastal až v decembri 2019, po úmrtí manžela poručiťky ako jedného z dedičov v napadnutom konaní. Sťažovateľka danú skutočnosť oznámila okresnému súdu písomným podaním zo 16. decembra 2019 (čl. 259 súdneho spisu, pozn.).

6.3 Podľa sťažovateľky dĺžku napadnutého konania nie je možné ospravedlniť faktickou zložitou prejednávanej veci, keďže okruh dedičov po poručiteľke bol notárovi známy od začatia napadnutého konania. Sťažovateľka upriamila pozornosť aj na tú skutočnosť, že účastníci napadnutého konania nedali žiadny dôvod na jeho predĺženie, naopak aktívne sa zúčastňovali procesných úkonov, k čomu prispelo aj kvalifikované právne zastúpenie všetkých dedičov. Naopak, postup notára a okresného súdu považuje sťažovateľka za nesústreďený a nehospodárny, v rozpore so základnou požiadavkou zabezpečiť prejednanie veci bez zbytočných prietáhov.

6.4 Sťažovateľka je toho názoru, že dostatočne preukázala dôvodnosť svojej ústavnej sťažnosti, ako aj výšky požadovaného finančného zadost'učinenia.

6.5 Sťažovateľka ďalej vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednania ústavnej sťažnosti.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde, upustil v danej veci od ústneho pojednania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

8. Ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu zistil tieto podstatné skutočnosti o priebehu napadnutého konania:

- 25. septembra 2015 okresný súd vydal uznesenie sp. zn. 15 D 714/2015 podľa § 175a ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorým poveril na prejednanie dedičstva notárku [REDAKOVANÉ] (konanie vedené na notárskom úrade pod sp. zn. Dnot 272/2015, pozn.),

- 26. októbra 2015 notárka vykonala vo veci predbežné šetrenie,

- 28. októbra 2015 notárka vykonala úkony smerujúce k zisteniu finančných prostriedkov na účtoch poručiteľky v peňažnom ústave, ktorý predložil písomnú správu 18. novembra 2015,

- 8. marca 2016 sa uskutočnilo pojednávanie za prítomnosti všetkých dedičov, ktoré bolo odročené na neurčito,
- 24. novembra 2016 sťažovateľka požiadala konajúcu notárku o nariadenie pojednávania,
- 11. apríla 2017 sa nariadené pojednávanie neuskutočnilo z dôvodu na strane poverenej notárky, pojednávanie bolo odročené na 18. máj 2017,
- 18. mája 2017 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo opätovne odročené na neurčito z dôvodu nevyhnutnosti znaleckého dokazovania a zistenia stavu peňažných účtov patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov,
- 30. mája 2017 sťažovateľka oznámila notárke doplnenie súpisu majetku po poručiťelke, notárka zároveň požiadala peňažný ústav [REDAKOVANÉ] o oznámenie účtov poručiťelky, v dožiadaní nesprávne identifikovala osobu manžela poručiťelky, keď chybné uviedla osobné údaje syna poručiťelky, na čo bola sťažovateľkou upozornená,
- 9. augusta 2017 notárka uznesením č. k. 15 D 714/2015-137, Dnot 272/2015 nariadila znalecké dokazovanie znalcom ([REDAKOVANÉ]), znalcovi bola uložená povinnosť vypracovať znalecký posudok v lehote 30 dní od právoplatnosti uznesenia,
- 1. marca 2018 bolo uskutočnené pojednávanie notárkou [REDAKOVANÉ] (zmena notára prejednávajúceho dedičstvo nebola sťažovateľke oznámená), na ktorom boli účastníci oboznámení, ktoré listiny budú predložené znalcovi na spracovanie znaleckého posudku,
- 12. apríla 2018 sa uskutočnila obhliadka nehnuteľnosti ustanovenou znalkyňou [REDAKOVANÉ],
- 25. júla 2018 sťažovateľka požiadala znalkyňu o vypracovanie znaleckého posudku, keďže tento nebol vypracovaný ani do dvoch mesiacov od uskutočnenej ohliadky nehnuteľnosti,
- 17. decembra 2018 na pojednávaní bol dedičom predložený znalecký posudok č. 237/2020 a notárka znova odročila pojednávanie na neurčito na účel uzavretia dedičskej dohody; prítomní dediči požiadali o nariadenie termínu prejednávania dedičstva ešte v roku 2018,
- 9. apríla 2019 bol súdny spis predložený okresnému súdu po tom, ako notárka konštatovala, že konanie nie je možné skončiť uzavretím dedičskej dohody,

- 4. júna 2019 požiadala sťažovateľka okresný súd o konanie vo veci,
- 17. júna 2019 okresný súd uznesením č. k. 15 D 714/2015-201, Dnot 102/2018, rozhodol vo veci pozostalosti poručiťky a vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva,
- 12. júla 2019 podali manžel a syn poručiťky odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 15 D 714/201-201,
- 9. septembra 2019 sa sťažovateľka vyjadrila k podanému odvolaniu,
- 19. februára 2020 okresný súd predložil súdny spis Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní,
- 28. februára 2020 krajský súd vrátil súdny spis okresnému súdu ako predčasne predložený z dôvodu procesného pochybenia (nedoručenie vyjadrenia sťažovateľky jednému z odvolateľov na vyjadrenie) a na účel zistenia okruhu dedičov po druhom odvolateľovi (manželovi poručiťky) zomrelom v priebehu odvolacieho konania,
- 22. mája 2020 okresný súd postupoval podľa pokynu odvolacieho súdu a vyzval účastníkov napadnutého konania, či trvajú na podanom odvolaní,
- právny zástupca odvolateľa (syna poručiťky) súdu oznámil, že tohto už nezastupuje, odvolanie plnej moci sa v súdnom spise nenachádzalo,
- 2. júna 2020 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby sa k podanému odvolaniu vyjadrila (čl. 290 súdneho spisu),
- 3. júla 2020 okresný súd vyzval odvolateľa (syna poručiťky) na predloženie odvolania plnej moci, a zároveň ho vyzval, aby sa vyjadril k možnosti späťvzatia odvolania,
- 18. augusta 2020 podal odvolateľ (syn poručiťky) okresnému súdu vyjadrenie, ktoré doplnil písomným podaním 20. augusta 2020,
- 8. septembra 2020 sa k podanému odvolaniu vyjadrila sťažovateľka,
- 29. septembra 2020 okresnému súdu bolo doručené písomné vyjadrenie odvolateľa.

IV.

Právomoc ústavného súdu, ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a vyhodnotenie postupu okresného súdu

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práva alebo slobôd, alebo

ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom stanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

11. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už označených práv vychádza ústavný súd tiež zo svojej dnes už ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV.ÚS 221/04, II. ÚS 560/2016).

12. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu v súdnom konaní a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

13. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť postupovať v konaní bezprietáhovo sa vzťahovala aj na konanie notára ako súdneho komisára (§ 38 a § 175za a nasl. OSP).

15. Povinnosť súdu a sudcu s účinnosťou od 1. júla 2016 vyplýva zo zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“), najmä z jeho čl. 5 ods. 2 a čl. 12. Podľa čl. 5 ods. 2 CMP súd postupuje z úradnej povinnosti na základe zákona na účely prejednaná a rozhodnutia veci tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná. Podľa čl. 12 CMP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb. V prípade poverenia notára, aby ako súdny komisár konal a rozhodoval v určitej veci (§ 16 ods. 1 CMP), rozhodnutia vydané notárom a úkony vykonané notárom na základe poverenia sú rozhodnutiami a úkonmi súdu prvej inštancie (§ 16 ods. 2 CMP).

16. Podľa § 30 CMP v spojení s § 16 ods. 2 CMP po začatí konania postupuje súd resp. notár v súčinnosti s ostatnými subjektmi konania tak, aby bola vec v čo najkratšom čase prejednaná a rozhodnutá. O odročení pojednávania rozhoduje súd, resp. notár aj v mimosporovom konaní podľa § 183 a § 184 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) taktiež účinného od 1. júla 2016, a to v spojení s § 2 ods. 1 CMP.

17. Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu (rovnako tak aj notára ako súdneho komisára) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09).

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu, resp. v danom prípade postup notárov ako súdnych komisárov (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

19. Čo sa týka hodnotenia právnej a skutkovej zložitosti napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že dedičské konanie tvorí štandardnú agendu súdneho komisára, resp. súdu. V konkrétnom prípade sťažovateľky bolo síce nevyhnutné vypracovať znalecký posudok pre stanovenie hodnoty nehnuteľnosti patriacej do dedičstva, avšak uvedenú okolnosť ústavný súd nevyhodnotil ako spôsobilú podstatným spôsobom ovplyvniť dĺžku napadnutého konania. Zvolená forma stanovenia hodnoty nehnuteľnosti, ktorá má byť predmetom vyporiadania viacerých dedičov (formou znaleckého dokazovania), je bežným postupom súdneho komisára v dedičskom konaní.

20. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietáchoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

21. V danom prípade ústavný súd konštatuje, že v správaní sťažovateľky nevzhladol žiadnu okolnosť, na základe ktorej by jej mohol byť pričítaný podiel na veci, v akom sa nachádzala v čase podania ústavnej sťažnosti. Naopak, sťažovateľka vystupovala aktívne, podávala obsahovo kvalifikované podania a vyjadrenia vždy v lehotách určených notárom alebo okresným súdom. Sťažovateľka sa intenzívne zaujímalala o priebeh napadnutého konania, opakovane podávala písomné žiadosti notárovi a okresnému súdu o konanie vo veci, upozorňujúc na existenciu prietáhov v konaní (13. mája 2019, 3. júna 2019, 6. apríla 2020, 8. júla 2020, pozn.).

22. Vychádzajúc v danej veci z § 16 ods. 2 CMP, ústavný súd pristúpil k hodnoteniu postupu okresného súdu v napadnutom konaní, do ktorého zahrnul aj postup vo veci konajúcich notárov ako súdneho komisára.

22.1 Postup prvej súdnej komisárky bol po začatí napadnutého konania plynulý, jednotlivé procesné úkony smerujúce k predbežnému šetreniu majetku poručiťky a okruhu dedičov vykonávala v primeraných lehotách. Obdobie nečinnosti možno konštatovať od prvého prejednaní dedičstva uskutočneného 8. marca 2016 do ďalšieho pojednávania 18. mája 2017 (nečinnosť v trvaní 1 roka 2 mesiacov), ktoré však bolo opätovne odročené na neurčito na úče zistenia rozsahu majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Obdobne tak ústavný súd vyhodnotil ako obdobie nečinnosti časový úsek od 9. augusta 2017 (nariadenie znaleckého dokazovania uznesením č. k. 15 D 714/2015-137, Dnot 272/2015) do 1. marca 2018, ktoré nariadila už nová notárka a na ktorom oboznámila dedičov, ktoré listiny budú predložené znalcovi na spracovanie znaleckého posudku, a následne až do 17. decembra 2018, keď bol dedičom odovzdaný spracovaný znalecký posudok.

22.2 Najmä prvá súdna komisárka zároveň (najmä od marca 2016) postupovala neefektívne a nesústredene (opakované dožiadanie peňažného ústavu, čo sa týka stavu bankových účtov poručiťky, nesprávna identifikácia manžela poručiťky, akceptácia omeškani znalca s vypracovaním znaleckého posudku).

22.3 Nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje v období od 12. júla 2019 (podanie odvolania dedičov proti uzneseniu č. k. 15 D 714/2015-201, Dnot 102/2018) do 19. februára 2020, keď okresný súd predložil súdny spis súdu druhej inštancie na rozhodnutie o odvolaní (nečinnosť v trvaní 7 mesiacov). Okrem toho v danom postupe okresného súdu je možné vzhliadnuť aj nesústredenosť, keďže súdny spis bol nadriadeným súdom vrátený ako predčasne predložený z dôvodov procesného pochybenia (opomenutie doručenia vyjadrenia sťažovateľky jednému z odvolateľov na vyjadrenie).

22.4 Overením aktuálneho stavu napadnutého konania ústavný súd zistil, že súdny spis bol 29. októbra 2020 predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu č. k. 15 D 714/2015-201, Dnot 102/2018. Možno tak konštatovať, že napadnuté konanie v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti ani po viac ako 5 rokoch jeho trvania nie je právoplatne skončené.

23. Ústavný súd uzatvára, že nečinnosťou a nesústredenou činnosťou okresného súdu došlo k neprimeraným priet'ahom v napadnutom konaní, čím bolo nesporne zasiahnuté do ústavou zaručeného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu), takže podmienky zásahu ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, tak ako boli uvedené, sú tu splnené.

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosť'učinenia

24. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

24.1 Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody s'ťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

25. Hoci okresný súd predložením súdneho spisu na rozhodnutie o odvolaní súdu druhej inštancie (29. októbra 2020) uskutočnil v rámci svojej dispozície všetky kroky smerujúce k odstráneniu právnej neistoty s'ťažovateľky, ústavný súd formuloval príkaz konať (bod 2 výroku nálezu) pre prípad vrátenia veci odvolacím súdom okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosť'učinenie.

26.1 Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže priznať s'ťažovateľovi primerané finančné zadosť'učinenie, ak o to požiadal.

27. S'ťažovateľka sa domáhala priznania finančného zadosť'učinenia v sume 6 000 €. Svoj návrh na priznanie finančného zadosť'učinenia zdôvodnila tým, že ňou požadovaná suma má predstavovať satisfakciu za to, že súd, ktorý by mal podľa zákona dbať o to, aby

ochrana všetkých účastníkov v konaní bola rýchla a účinná, takto nekoná, čím u nej pretrváva pocit neistoty a čím jej vznikla nemajetková ujma.

28. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, avšak suma požadovaná sťažovateľkou nie je primeraná okolnostiam prípadu. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

29. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 15 D 714/2015, berúc do úvahy určitý stupeň skutkovej zložitosti prejednávanej veci (okrem prejednanja dedičstva aj vyporiadanie BSM), ako aj neochotu dedičov sa dohodnúť, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € za primerané (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

30. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

31. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2019, ktorá bola 1 062 €.

32. Ústavný súd priznal náhradu za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti, repliku sťažovateľky) v súlade § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov právnej zástupkyne sťažovateľky. Náhrada za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (3 x 177 €) spolu s režijným paušálom (3 x 10,62 €) predstavuje sumu celkom 562,86 €.

33. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky advokátky [REDACTED], [REDACTED], v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

34. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu